

სამოქალაქო განათლების ტესტი

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ელექტრონული ბუკლეტი.

ყურადღებით გაეცანით დავალებათა ინსტრუქციებს, კარგად გაიაზრეთ თითოეული დავალების პირობა და შემდეგ გაეცით პასუხი.

ტესტის მაქსიმალური ქულაა 60.

ტესტის შესრულებისათვის გეძლევათ 5 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

ინსტრუქცია

დავალება არჩევითი პასუხებით (№1-13, 21.1, 25.1-25.3)

თითოეულ კითხვას თან ახლავს ოთხი სავარაუდო პასუხი. მათგან მხოლოდ ერთია სწორი. პასუხების ფურცელზე, სწორი პასუხის შესაბამის უჯრაში, დასვით **X** ნიშანი. არც ერთი სხვა აღნიშვნა ელექტრონული პროგრამის მიერ არ აღიქმება. თუ გსურთ მონიშნული პასუხის გადასწორება, მთლიანად გააფერადეთ უჯრა, რომელშიც დასვით **X** ნიშანი და შემდეგ მონიშნეთ პასუხის ახალი ვარიანტი. გადასწორებულ პასუხს ხელმეორედ ვერ აირჩევთ. თითოეული დავალება 1 ქულით ფასდება.

1. საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად, რომელი პრინციპების საფუძველზე ხორციელდება სამართალწარმოება?

ა) თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის;

ბ) დამსახურებისა და აღიარების;

გ) იერარქიისა და პრივილეგიის;

დ) ღიაობისა და სოლიდარობის.

2. კონფლიქტურ სიტუაციაში ქცევის რომელი სტრატეგია ხასიათდება როგორც ასერტულობის, ისე პარტნიორობის დაბალი ხარისხით?

ა) შეგუება;

ბ) არიდება;

გ) კონკურენცია;

დ) თანამშრომლობა.

3. საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, რისი ვალდებულება არ ეკისრება მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრს?

ა) დაიცვას საქართველოს კონსტიტუცია და კანონები;

ბ) შეხვდეს მოქალაქეებს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს რეგლამენტით დადგენილი წესით;

გ) წარადგინოს წინადადება მუნიციპალიტეტის საკრებულოს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ;

დ) მონაწილეობა მიიღოს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს სხდომებში და მუნიციპალიტეტის საკრებულოს კომისიების მუშაობაში.

4. რომელი განმარტება არ შეესაბამება სოციალიზაციის ცნების შინაარსს?

- ა) საზოგადოებრივი ქცევის მოდელებისა და თანაცხოვრებისათვის აუცილებელი უნარების დასწავლა;
- ბ) კულტურასთან დაკავშირებული ღირებულებებისა და შეხედულებების შესწავლა;
- გ) გარკვეული სოციალური როლების ათვისება და მორგება;
- დ) საზოგადოების მხრიდან ადამიანის მარგინალიზაცია.

5. საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, რომელი უფლება არ გააჩნია საქართველოში მცხოვრებ უცხოელს?

ა) თავისუფალი მიმოსვლისა და საცხოვრებელი ადგილის თავისუფალი არჩევის;

ბ) პირადი, ქონებრივი და სხვა უფლებების დასაცავად სასამართლოსა და სხვა სახელმწიფო ორგანოებისადმი მიმართვის, მიუხედავად თავისი სამართლებრივი მდგომარეობისა;

გ) საქართველოში მოქმედი პოლიტიკური გაერთიანებების წევრობისა და მათ საქმიანობაში მონაწილეობის;

დ) საქართველოს მოქალაქის მსგავსად კულტურული ღირებულებებით სარგებლობის.

6. კონსტიტუციის შესახებ მსჯელობებიდან რომელია მართებული?

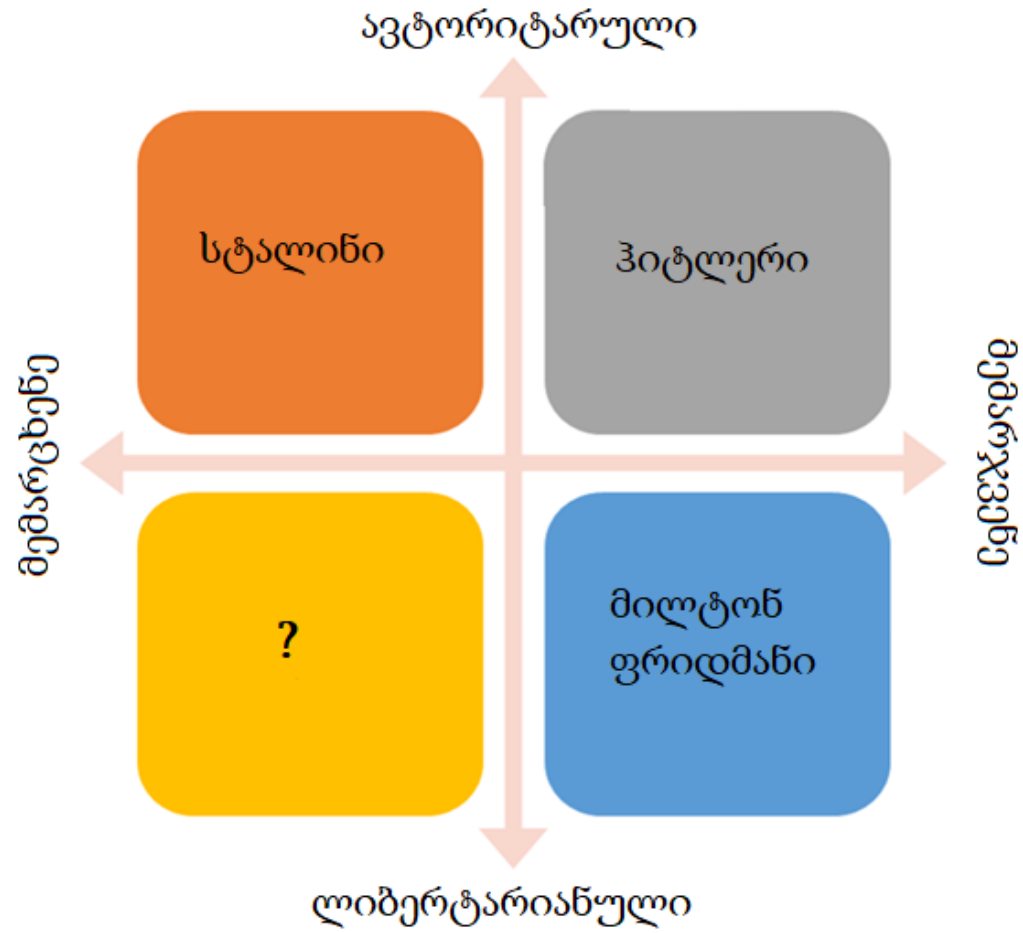
ა) კონსტიტუცია, როგორც სახელმწიფოს ძირითადი კანონი, თანამედროვე მნიშვნელობას XVII საუკუნიდან იძენს და დღეს იგი უმაღლესი იურიდიული ძალის მქონე დოკუმენტს წარმოადგენს;

ბ) კონსტიტუცია მიიღება მცირერიცხოვანი პრივილეგირებული სოციალური ჯგუფების საკეთილდღეოდ და სხვა ნებისმიერი კანონი მასთან შესაბამისობაში უნდა მოდიოდეს;

გ) კონსტიტუცია კანონქვემდებარე სამართლებრივი აქტია, რომელსაც პრეზიდენტის განკარგულებით ადგენს მინისტრთა კაბინეტი;

დ) კონსტიტუცია არანორმატიული სამართლებრივი აქტია, რომელიც დაყოფილია კლასიფიკაციათა სხვადასხვა ნიშნით: ფორმის, მოქმედების ვადის, ცვლილებების შეტანის მხრივ და სხვ.

7. სქემაზე მოცემულია პოლიტიკური კომპასი შესაბამისი პოლიტიკური ფიგურებითა და იდეოლოგიური მიმართულებებით. რომელი პოლიტიკური ფიგურა შეესაბამება კითხვის ნიშანს აღნიშნულ სქემაზე?

- ა) რონალდ რეიგანი;
- ბ) ფიდელ კასტრო;
- გ) მაჰათმა განდი;
- დ) მათ ძედუნი.

8. რა ეწოდება პოლიტიკურ სისტემას, რომელშიც ინდივიდები თავიანთი ტალანტისა და ძალისხმევის საფუძველზე აღწევენ კარიერულ წინსვლას?

ა) ოხლოკრატია;

ბ) მერიტოკრატია;

გ) არისტოკრატია;

დ) ავტოკრატია.

9. რომელი ისტორიული მოვლენა წარმოადგენს ჰუმანიტარული ჩარევის მაგალითს?

ა) 2014 წლიდან დაწყებული საერთაშორისო სამხედრო ინტერვენცია ერაყისა და ლევანტის ისლამური სახელმწიფოს წინააღმდეგ;

ბ) რუსეთის ფედერაციის მიერ ყირიმის ანექსია 2014 წელს;

გ) 1939 – 1945 წლებში გერმანიის მიერ ჩეხოსლოვაკიის ტერიტორიების დაკავება;

დ) სირიაში 2011 წლიდან დაწყებული სამოქალაქო ომი, რომლის შედეგად მილიონობით ადამიანს მოუწია იძულებით გადაადგილება და ქვეყნის დატოვება.

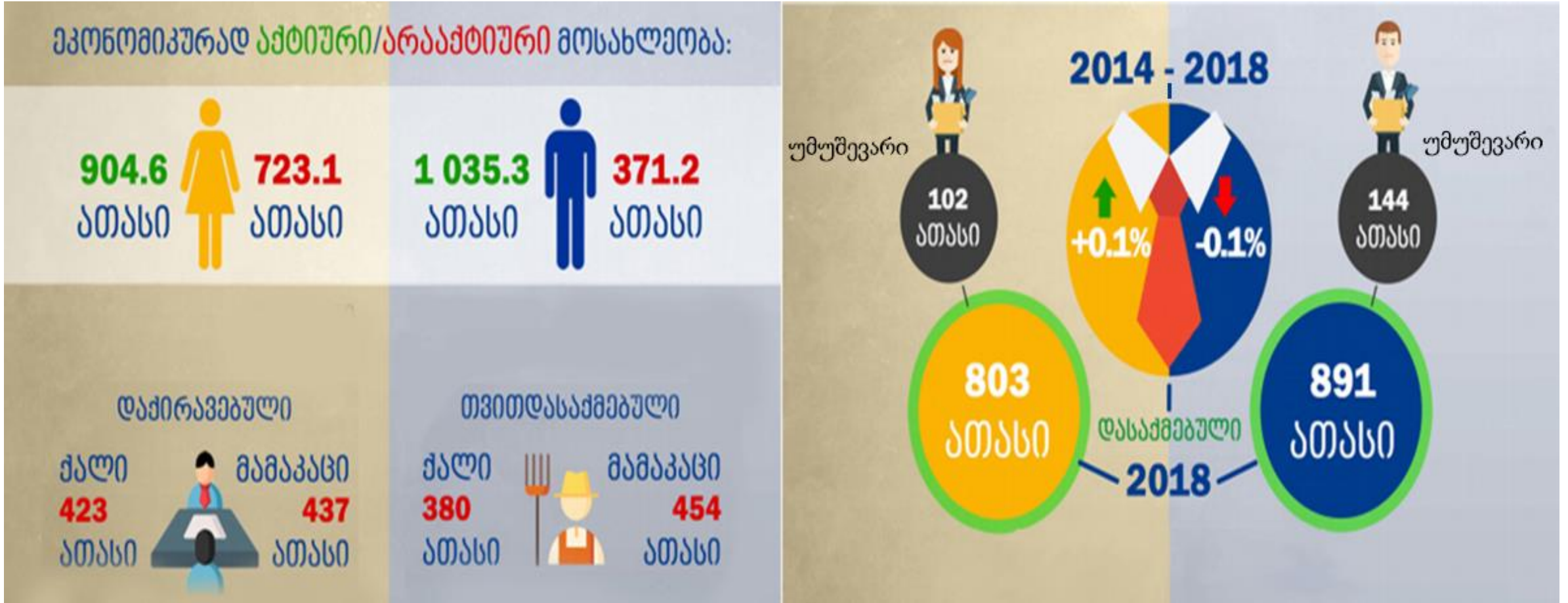
10. რომელი განმარტება შეესაბამება ფუნდამენტალიზმის ცნებას?

- ა) ანარქისტული მოძღვრება, რომლის ძირითადი პრინციპი ერთიანი სახელმწიფოებრივი სულისკვეთების ხელშეწყობა და ამავე დროს, კულტურული მრავალფეროვნების დაცვაა;
- ბ) რელიგიური კონსერვატიზმის ფორმა, რომელიც ადამიანისაგან მოითხოვს რელიგიური მცნებების უპირობო შესრულებას და გამოირჩევა განსხვავებული რწმენის მქონე პიროვნებისადმი შეუწყნარებლობით;
- გ) სამოქალაქო ნაციონალიზმის ფორმა, რომელიც განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს ეთნიკურ გამორჩეულობას და ყოველნაირად ცდილობს მის შენარჩუნებას;
- დ) საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მოწყობის ძირითადი პრინციპი, რომელიც აღიარებს და ხელს უწყობს მრავალფეროვანი მოსაზრებებისა და პოზიციების თანაარსებობას.

11. რომელი მსჯელობა გადმოსცემს ანთროპოცენტრიზმის ცნების შინაარსს მართებულად?

- ა) ღმერთის მიერ შექმნილი არსებებიდან ადამიანი ერთადერთი მორალური არსებაა, ამიტომ იგი ვალდებულია, რომ სხვა არსებები საშუალებად არ გამოიყენოს;
- ბ) ბუნებაში არ არსებობს იერარქიები, შესაბამისად, ყველა არსება თანაბრად ღირებულია და ადამიანს მოეთხოვება დაიცვას ეს თანასწორობა;
- გ) სამყაროს ცენტრში ადამიანი დგას, ხოლო ყველა სხვა არსება ბუნებაში ადამიანური მიზნების მიღწევის საშუალებას წარმოადგენს;
- დ) ადამიანური ღირებულებების ცენტრში ბუნებაზე ზრუნვა და ეკოლოგიური ბალანსის შენარჩუნება დგას, რაც ევოლუციური განვითარების მაღალ საფეხურზე მიუთითებს.

12. დიაგრამა ასახავს საქართველოს მოქალაქეთა 2018 წლის დასაქმების სტატისტიკას (საქსტატი):

რომელი მსჯელობა შეესაბამება დიაგრამის მონაცემებს?

ა) ეკონომიკურად აქტიურ მოსახლეობას შორის უმეტესობა ქალია;

ბ) როგორც უმუშევარ, ისე დასაქმებულ მოსახლეობას შორის უმეტესობა კაცია;

გ) როგორც დასაქმებულ ქალთა, ისე დასაქმებულ მამაკაცთა შორის, ნახევარზე მეტი თვითდასაქმებულია;

დ) 2014 წლიდან 2018 წლამდე დასაქმებულ კაცთა რაოდენობამ მცირედით მოიმატა, ხოლო დასაქმებულ ქალთა რაოდენობამ მცირედით იკლო.

13. დავალებაში მოცემულია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების 2014 წლის დასაქმების სტატისტიკა საქართველოში:

- საქართველოში დასაქმებული შშმ პირების 86,2% თვითდასაქმებულს წარმოადგენს, ხოლო ანალოგიური მაჩვენებელი დანარჩენ მოსახლეობაში 53,6%-ს შეადგენს.
- საქართველოში 96,102 შშმ პირთაგან 4,571 დაქირავებით დასაქმებულს წარმოადგენს, რაც დასაქმებულ შშმ პირთა 13.8%-ს შეადგენს.
- ევროპის ქვეყნებში შშმ პირთა დაქირავებით დასაქმების საშუალო მაჩვენებელი 33,6%-ს შეადგენს.

მონაცემთა საფუძველზე გამოტანილი რომელი დასკვნაა მართებული?

ა) საქართველოში თვითდასაქმებული შშმ პირების პროცენტული მაჩვენებელი უფრო ნაკლებია, ვიდრე ევროპის ქვეყნებში;

ბ) საქართველოში შშმ პირებს დაქირავებით დასაქმების ისეთივე შესაძლებლობა აქვთ, როგორც დანარჩენ მოსახლეობას;

გ) ევროპის ქვეყნებში თვითდასაქმებულ შშმ პირთა პროცენტული მაჩვენებელი უფრო ნაკლებია, ვიდრე საქართველოში;

დ) საქართველოში დაქირავებით დასაქმებულ შშმ პირთა რაოდენობა აღემატება თვითდასაქმებულ შშმ პირთა რაოდენობას.

ინსტრუქცია

თანმიმდევრობის დადგენა (№14)

დავალებაში მოცემული ჩამონათვალი დაალაგეთ მითითებული პრინციპის თანახმად. პასუხები ჩაწერეთ პასუხების ფურცელზე მოცემულ უჯრებში. გაითვალისწინეთ, რომ უჯრაში იწერება მხოლოდ არჩეული პასუხის შესაბამისი ციფრი. ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა მითითებულია დავალების გასწვრივ.

14. (1) სქემაზე მოცემულია კონფლიქტის ესკალაციის „ქარბორბალა“. დაალაგეთ კონფლიქტის ეტაპები მათი გამძაფრების მიხედვით:

საწყისი ქმედება

5. უკიდურესი პოზიციების ფორმირება
4. კონფლიქტის გაღვივება
3. ალიანსების ფორმირება
2. დაპირისპირება
1. კომუნიკაციის დამახინჯება

4*				
----	--	--	--	--

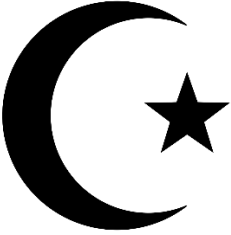
*ცხრილში მითითებულია სწორი პასუხი.

ინსტრუქცია

შესაბამისობის დადგენა (№15-17)

დავალებაში ორ სვეტად მოცემულია სხვადასხვა ტიპის ჩამონათვალი. დაადგინეთ შესაბამისობა ამ ორ სვეტში წარმოდგენილ ინფორმაციას შორის. პასუხები ჩაწერეთ პასუხების ფურცელზე მოცემულ ცხრილში. ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა მითითებულია დავალების გასწვრივ.

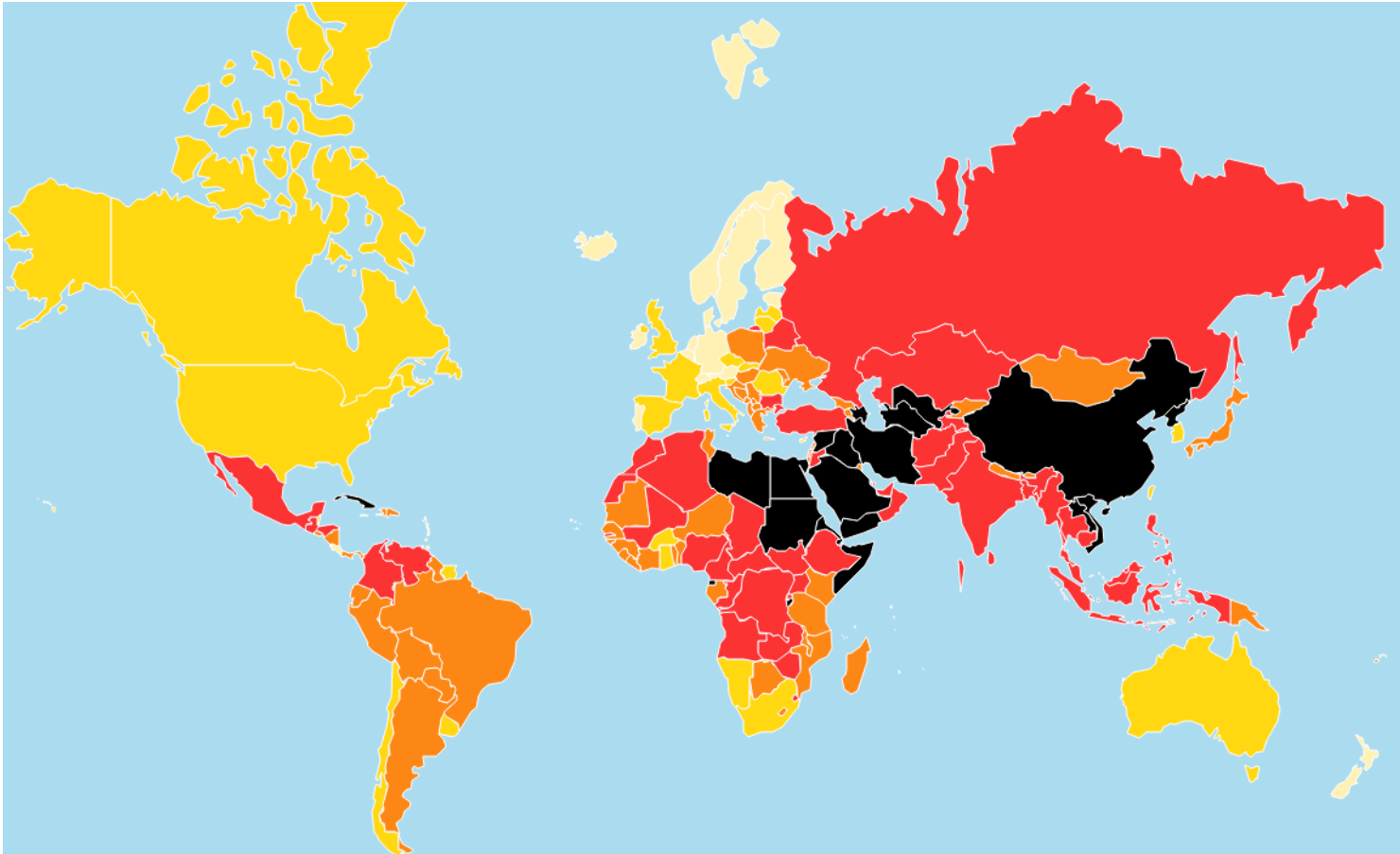
15. (2) დააკავშირეთ I სვეტში წარმოდგენილი თითოეული სიმბოლო II სვეტში წარმოდგენილ შესაბამის რელიგიასთან:

I. რელიგიური სიმბოლოები		II. რელიგიები
<p>ა) </p>	<p>ბ) </p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. დაოიზმი 2. ინდუიზმი 3. ისლამი 4. იუდაიზმი
<p>ბ) </p>	<p>გ) </p>	

16. (2) II სვეტში წარმოდგენილი ისტორიულ-პოლიტიკური კონტექსტები შეუსაბამეთ I სვეტში მოცემულ ლოზუნგებს:

I. ლოზუნგები	II. ისტორიულ-პოლიტიკური კონტექსტები
ა) „არანაირი გადასახადები წარმომადგენლობის გარეშე!“	1. გერმანული ნაციონალ-სოციალისტური მუშათა პარტიის ლოზუნგი მესამე რაიხის პერიოდში
ბ) „მთელი ძალაუფლება საბჭოებს!“	2. ანტი-კომუნისტური ლოზუნგი ცივი ომის პერიოდში
გ) „ერთი ხალხი, ერთი იმპერია, ერთი ლიდერი!“	3. იუგოსლავიელი პარტიზანების ლოზუნგი მეორე მსოფლიო ომის დროს
დ) „სიკვდილი ფაშიზმს, თავისუფლება ხალხს!“	4. ამერიკელი კოლონისტების ანტი-ბრიტანული განწყობა ამერიკის რევოლუციამდე
ე) „უმჯობესია მკვდარი, ვიდრე წითელი.“	5. ბოლშევიკების ლოზუნგი ოქტომბრის რევოლუციის დროს

17. (1) რუკა ასახავს მსოფლიოს ქვეყნებში პრესის თავისუფლების ხარისხს 2019 წლის მონაცემებით. II სვეტში მოცემული თავისუფლების ხარისხები შეუსაბამეთ I სვეტში მოცემულ ქვეყნებს:

I. ქვეყნები	II. თავისუფლების ხარისხები
ა) კანადა	1. ძალიან მაღალი
ბ) თურქეთი	2. მაღალი
გ) ფინეთი	3. საშუალო
დ) ირანი	4. დაბალი
ე) უკრაინა	5. ძალიან დაბალი

ინსტრუქცია

შეცდომის გასწორება (№18)

დავალებაში მოცემულია ტექსტი, რომელშიც დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომები (თარიღი, ტერმინი, სახელი და სხვ). იპოვეთ და შეასწორეთ ისინი. ნაპოვნი შეცდომა და მისი შესწორებული ვარიანტი ჩაწერეთ პასუხების ფურცელზე მოცემულ ცხრილში (შეცდომა - I სვეტში, ხოლო შესწორებული ვარიანტი - II სვეტში). გაითვალისწინეთ, ყოველი ნაპოვნი შეცდომა, მის შესწორებულ ვარიანტთან ერთად, 1 ქულით ფასდება. ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა მითითებულია დავალების გასწვრივ.

18. (7) ყურადღებით წაიკითხეთ ტექსტი, იპოვეთ და გაასწორეთ შეცდომები:

ლიბერალური დემოკრატია

ისტორიის მანძილზე სხვადასხვა სახელმწიფოში მმართველობის სხვადასხვა ფორმა არსებობდა. დღესდღეობით ყველაზე გავრცელებულია მმართველობის დემოკრატიული ფორმა. სიტყვა „დემოკრატია“ მომდინარეობს ძველი ლათინური ენიდან და ხალხის მმართველობას ნიშნავს, რაც იმას გულისხმობს, რომ მნიშვნელოვანი სახელმწიფოებრივი გადაწყვეტილებები მოქალაქეთა უმრავლესობის ნების გათვალისწინებით მიიღება. ლიბერალური დემოკრატია მმართველობის ისეთი ფორმაა, სადაც დაცულია პიროვნების თავისუფლება, რაც იმას ნიშნავს, რომ უმრავლესობას არ აქვს უფლება, უგულბებლყოფს ცალკეულ მოქალაქეთა უფლებები.

ლიბერალური დემოკრატიისათვის დამახასიათებელია პერიოდული არჩევნები, ხელისუფლების დანაწილება, პარტიული კონკურენცია და გეგმიური ეკონომიკის მოთხოვნებზე ორიენტირებული კერძო მეწარმეობა. გარდა ამისა, ლიბერალური დემოკრატიის ერთ-ერთი ფუნდამენტური მახასიათებელია სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლება, რაც საშუალებას აძლევს მოქალაქეებს მათთვის მნიშვნელოვან საკითხებზე დისკუსია აწარმოონ, რითიც ხელი ეწყობა პროგრესსა და წინსვლას.

გადასვლა ტექსტის მეორე გვერდზე

თანამედროვე ლიბერალური დემოკრატია დასაბამს იღებს XVII-XVIII საუკუნეების ევროპაში არსებული ინტელექტუალური მოძრაობიდან, რომელსაც რენესანსი ეწოდება. ამ პერიოდიდან დაიწყო მმართველობის ფორმათა რევიზია, ეჭვქვეშ დადგა მმართველობის იმ დროისათვის გავრცელებული ფორმები: რესპუბლიკა და არისტოკრატია. სწორედ ევროპელმა ინტელექტუალებმა დააყენეს ადამიანის თავისუფლებისა და თანასწორობის საკითხი, რამაც საფუძველი ჩაუყარა თანამედროვე დემოკრატიულ მმართველობას.

ამავე პერიოდში მოღვაწე შარლ ლუი დე მონტესკიეს დამსახურებაა, მაგალითად, ზემოთ ნახსენები ძალაუფლების განაწილების პრინციპის შემუშავება. ეს პრინციპი სახელმწიფო ძალაუფლების შემდეგ სამ შტოზე გადანაწილებას გულისხმობს: საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სახელისუფლებო. თომას ჰობსის და ჯონ ლოკის შრომებიდან პოლიტიკურ აზროვნებაში შემოვიდა „სამოქალაქო მდგომარეობის“ ცნება, რომელიც აღნიშნავს ადამიანთა ყოფას სახელმწიფო ხელისუფლების გარეშე. აღნიშნული ცნება ქვაკუთხედად იქცა სამართლიანობის, კანონიერებისა და სახელმწიფო ძალაუფლების საკითხების ახლებურად გააზრებაში.

ზოგადად ორი ტიპის დემოკრატიული მმართველობა არსებობს: პირდაპირი, რაც ხალხის მიერ სახელმწიფო გადაწყვეტილებებში უშუალო მონაწილეობას გულისხმობს და არსებობს წარმომადგენლობითი, სადაც მოქალაქეები საკუთარი წარმომადგენლების საშუალებით ახორციელებენ ძალაუფლებას. თუმცა ამ უკანასკნელშიც შეიძლება არსებობდეს უშუალო მონაწილეობის მექანიზმები, როგორებიცაა მაგალითად, მორატორიუმი და სხვ.

[დაბრუნება ტექსტის პირველ გვერდზე](#)

ინსტრუქცია

შეცდომის გასწორება (№19)

დავალებაში მოცემულია ერთ თემასთან დაკავშირებული ორი ტექსტი. ტექსტები შესაძლოა შეიცავდეს ფაქტობრივ შეცდომებს. თქვენი ამოცანაა ტექსტების გაანალიზება, შეცდომების აღმოჩენა და ტექსტების შეფასება წინასწარ მოცემული სქემით განსაზღვრული კრიტერიუმებით. შეფასება ჩაწერეთ პასუხების ფურცელზე შესაბამის ადგილას. ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა მითითებულია დავალების გასწვრივ.

19. (6) დავალებაში მოცემულია ორი ტექსტი თემაზე „ადამიანის უფლებები“. ტექსტები შესაძლოა შეიცავდეს ფაქტობრივ შეცდომებს. გაეცანით ტექსტებს, გააანალიზეთ მათი შინაარსი და შეაფასეთ ისინი შემოთავაზებული კრიტერიუმებით.

I ტექსტი:

თანამედროვე საზოგადოებაში თითოეულ ადამიანს აქვს უფლებები, რომლებიც ეხმარება მას საკუთარი თავის რეალიზაციაში. სახელმწიფო ვალდებულია, პატივი სცეს და დაიცვას ყოველი ადამიანის უფლება, რომელიც სამართლებრივი ნორმებით არის დადგენილი.

ადამიანის უფლებები საყოველთაოა, რაც ნიშნავს იმას, რომ ისინი მთელ მსოფლიოში ყველა ადამიანს თანაბრად ეხება. ვინაიდან ადამიანი დაბადებიდანვე ფლობს ყველა იმ უფლებას, რომელთა ფლობისთვისაც მხოლოდ ადამიანად ყოფნაც საკმარისია, ამიტომ ამ უფლებათა დაკარგვა, ჩამორთმევა ან მათი მოქმედების შეწყვეტა შეუძლებელია. ეს ამ უფლებათა ხელშეუვალობის პრინციპზე მიუთითებს.

ქრონოლოგიური კლასიფიკაციის მიხედვით ადამიანის უფლებათა სამი თაობა გამოიყოფა, რომელთაგან პირველი ადამიანის სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებებია. ამ თაობას განეკუთვნება ადამიანის სიცოცხლის, ღირსებისა და პატივის ხელშეუხებლობის უფლებები; აგრეთვე სიტყვის თავისუფლება.

საერთაშორისო დონეზე ადამიანის უფლებათა დაცვას ემსახურება გაეროს მიერ მიღებული არაერთი კონვენცია. მაგალითად, 1979 წელს მიღებული იქნა კონვენცია ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ, ხოლო 1948 წელს - საერთაშორისო კონვენცია რასობრივი დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ.

II ტექსტი:

დემოკრატიულ სახელმწიფოებში ადამიანის თვითრეალიზაციისათვის საჭიროა დაცული იყოს ადამიანის უფლებები. სახელმწიფო ვალდებულია პატივი სცეს თითოეული ადამიანის უფლებას და სამართლებრივი პასუხისმგებლობა აიღოს მათ განხორციელებაზე.

ადამიანის უფლებათა კლასიფიკაციისათვის მიღებულია მათი ქრონოლოგიური დაყოფა სამ თაობად. პირველი თაობის უფლებებში განიხილება ადამიანის ისეთი სამოქალაქო-პოლიტიკური უფლებები, როგორებიცაა ხმის მიცემის უფლება, სამართლიანი სასამართლოს უფლება, პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა და სხვ. მეორე თაობის უფლებები კი კოლექტიური ხასიათისაა და მის საფუძველს სოლიდარობის იდეა წარმოადგენს.

ადამიანის უფლებები უნივერსალური ხასიათისაა და ამასთანავე ურთიერთდამოკიდებულია, რაც ნიშნავს იმას, რომ ყველა უფლება ერთიანობაში განაპირობებს სისტემის ბალანსს, და მათი განხორციელების შესაძლებლობას. აღსანიშნია ისიც, რომ ადამიანის უფლებები განუსხვისებელია.

სახელმწიფოები ერთმანეთთან თანამშრომლობის საფუძველზე იღებენ კონვენციებს, რის საფუძველზეც მათ ეკისრებათ ვალდებულება, რომ დაიცვან კონვენციით გათვალისწინებული უფლებები. მაგალითად საერთაშორისო დონეზე 1966 წელს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ მიღებულ იქნა ბავშვთა უფლებების კონვენცია, რომლის საფუძველზეც ყველა ქვეყანამ აიღო ვალდებულება, პატივი სცეს და უზრუნველყოს მათი იურისდიქციის ფარგლებში მყოფი ყველა ბავშვის კონვენციით გათვალისწინებული ყველა უფლება, რაიმე დისკრიმინაციის გარეშე.

გაეცანით შეფასების სქემას და ორივე ტექსტი შეაფასეთ მოცემული კრიტერიუმების მიხედვით. დაწერეთ შესაბამისი ქულა შეფასების სქემის თითოეული კრიტერიუმისთვის ცალ-ცალკე:

	I. კრიტერიუმები	II. მაქსიმალური ქულა	III. ქულების მინიჭების პრინციპი
A.	ადამიანის უფლებათა თაობები	3	თითოეული სწორად <u>განმარტებული</u> უფლებათა თაობა - 1 ქულა
B.	ადამიანის უფლებათა პრინციპები	3	თითოეული სწორად <u>დასახელებული</u> და <u>განმარტებული</u> პრინციპი - 1 ქულა
C.	გაეროს ძირითადი კონვენციები ადამიანის უფლებათა შესახებ	4	თითოეული სწორად <u>დასახელებული</u> და <u>დათარიღებული</u> კონვენცია - 1 ქულა

თქვენ მიერ მინიჭებული ქულები ჩაწერეთ პასუხების ფურცელზე მოცემულ ცხრილში:

		A	B	C
19.1	I ტექსტის შეფასება			
19.2	II ტექსტის შეფასება			

[I ტექსტზე დაბრუნება](#)

[II ტექსტზე დაბრუნება](#)

ინსტრუქცია

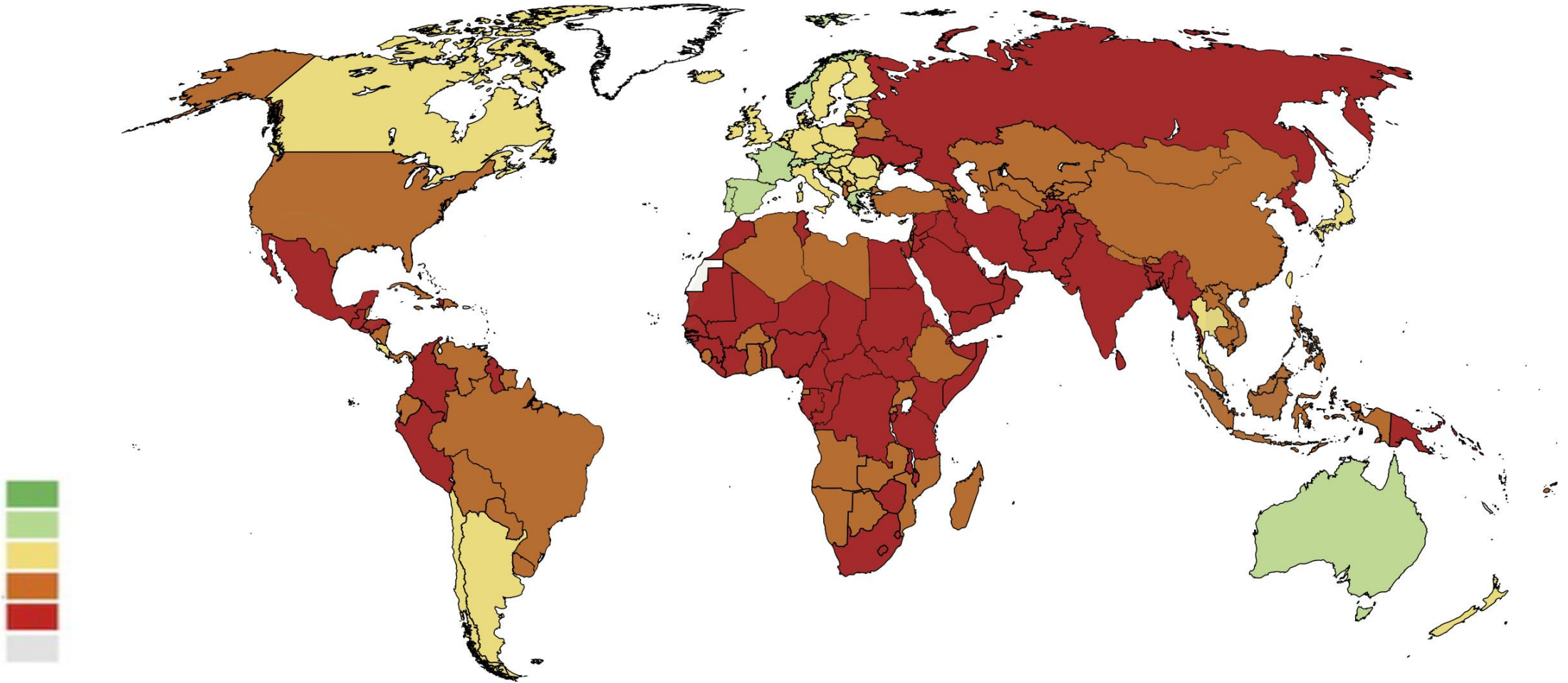
დავალება ღია დაბოლოებით (№20, 21.2, 21.3, 22, 23, 24, 25.4-25.7)

ყურადღებით წაიკითხეთ დავალების პირობა და უპასუხეთ კითხვებს. პასუხი უნდა იყოს კონკრეტული და შეესაბამებოდეს დავალების პირობას. პასუხი ჩაწერეთ პასუხების ფურცელზე შესაბამის ადგილას. ქულათა მაქსიმალური რაოდენობა მითითებულია თითოეული დავალების გასწვრივ.

20. (4) სქემა არასრულად ასახავს ინფორმაციას საერთაშორისო ორგანიზაციების შესახებ. შეავსეთ სქემის ცარიელი უჯრები:

საერთაშორისო ორგანიზაცია	დაფუძნების წელი	შტაბ-ბინა	საქართველოს სტატუსი აღნიშნულ ორგანიზაციაში
გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია	20.1	ნიუ-იორკი	წევრია 1992 წლიდან
20.2	1949	ბრიუსელი	არ არის წევრი
ევროპის საბჭო	1949	20.3	წევრია 1999 წლიდან
ევრაზიის ეკონომიკური კავშირი	2015	მოსკოვი	20.4

21. (3) მოცემულია მსოფლიო რუკა, რომელიც ასახავს 2019 წლის მონაცემებს. რუკის ანალიზის საფუძველზე უპასუხეთ კითხვებს:

21.1 რას ასახავს მოცემული რუკა?

- ა) ქალთა ფიზიკურ უსაფრთხოებას;
- ბ) ადამიანის განვითარების ინდექსს;
- გ) სასამართლოს თავისუფლებას;
- დ) ალკოჰოლის მოხმარებას.

21.2 დაასახელეთ ორი ქვეყანა პოსტსაბჭოთა სივრციდან, სადაც ყველაზე ცუდი მდგომარეობაა რუკის მონაცემების მიხედვით.

21.3 რუკის მონაცემების გამოყენებით განსაზღვრეთ, რა მდგომარეობაა საქართველოში და იმსჯელეთ ამ მოვლენის განმაპირობებელი მიზეზების შესახებ.

22. (5) დავალებაში მოცემულია სასკოლო პროექტის მიზნის, ამოცანებისა და მათი განხორციელების გზების არასრული ვარიანტი. იმისათვის, რომ სასკოლო პროექტის მოცემულმა ნაწილმა მიიღოს დასრულებული სახე, დავალებები შეასრულეთ შემდეგი თანმიმდევრობით:

I. განსაზღვრეთ და ჩაწერეთ I ამოცანა, ცხრილში მოცემული განხორციელების გზებიდან გამომდინარე (დავალება 22.2);

II. დაწერეთ განხორციელების სამი სხვადასხვა გზა, რომლებიც თქვენი აზრით, ხელს შეუწყობს ცხრილში მოცემული II ამოცანის შესრულებას (დავალება 22.3);

III. განსაზღვრეთ და ჩაწერეთ პროექტის მიზანი, რომლის მიღწევაც შესაძლებელია პროექტის ამოცანებისა და მათი განხორციელების გზებიდან გამომდინარე (დავალება 22.1).

22.1	<u>პროექტის მიზანი:</u> (ჩაწერეთ მიზანი, რომლის მიღწევაც შესაძლებელია მოცემული ამოცანებიდან და განხორციელების გზებიდან გამომდინარე).
22.2	<p><u>პროექტის I ამოცანა:</u> (განსაზღვრეთ და ჩაწერეთ კონკრეტული ამოცანა, I ამოცანის განხორციელების გზებიდან გამომდინარე).</p> <p><u>პროექტის II ამოცანა:</u> კანონის უზენაესობის პრინციპის მიმართ მოსწავლეებში პოზიტიური განწყობის ჩამოყალიბება.</p>
22.3	<p><u>I ამოცანის განხორციელების გზები:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ლექციის ჩატარება - „ადამიანის ღირსება და ადამიანის უფლებები“; 2. უფროსკლასელთა შორის დებატების გამართვა თემაზე - „მოქალაქე და სახელმწიფო“; 3. მოსწავლეთა კონფერენციის მოწყობა თემაზე - „სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპები“. <p><u>II ამოცანის განხორციელების გზები:</u> (დაწერეთ მოცემული ამოცანის განხორციელების სამი სხვადასხვა გზა).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3.

23. (3) გაეცანით 1907 წელს გამოცემული ფრანგული ჟურნალის გარეკანზე გამოსახულ ილუსტრაციას და უპასუხეთ კითხვებს:

23.1 დაასახელეთ და ახსენით სკოლასთან დაკავშირებული რა მოვლენა არის აღწერილი ილუსტრაციაზე.

23.2 მოიყვანეთ ამ მოვლენის საწინააღმდეგო ერთი არგუმენტი.

23.3 იმსჯელეთ, რამდენად აქტუალურია მსგავსი ტიპის მოვლენა საქართველოსთვის და რა როლს ასრულებს კანონმდებლობა მის დარეგულირებაში.

24. (5) გაეცანით ტექსტს და შეასრულეთ დავალება ქვემოთ მოცემული მითითებების შესაბამისად:

„არსებობს აგრეთვე სხვებისთვის სარგებლობის მომტანი ბევრი პოზიტიური ქმედება, რომლის შესრულებაც ადამიანს შეიძლება სამართლიანად აიძულონ: ასეთია სასამართლოს სხდომაზე ჩვენების მიცემა; კუთვნილი წილის შეტანა საზოგადოებრივ უსაფრთხოებაში ან ნებისმიერ სხვა საერთო საქმეში, რომელიც აუცილებელია იმ საზოგადოების ინტერესებისთვის, რომლის მფარველობითაც ის სარგებლობს; გარდა ამისა, ინდივიდუალური თანადგომის გარკვეულ ქმედებათა შესრულება, როგორცაა თანამოძმის სიცოცხლის გადარჩენა ან დაუცველის მიმართ ბოროტად მოპყრობის აღსაკვეთად ჩარევა; ადამიანს სამართლიანად შეიძლება საზოგადოების წინაშე პასუხი ვაგებინოთ ისეთი რამის არგაკეთებისთვის, რისი გაკეთებაც აშკარად არის მისი მოვალეობა. ადამიანმა სხვებს არა მხოლოდ თავისი ქმედებებით შეიძლება მოუტანს ბოროტება, არამედ თავისი უმოქმედობითაც; და ორივე შემთხვევაში სამართლიანია, მას პასუხი ვაგებინოთ მათთვის მიყენებული ზიანისათვის.“

თავისუფლების შესახებ, ჯონ სტიუარტ მილი, 1806-1873 წწ.

24.1 ტექსტიდან გამომდინარე განსაზღვრეთ და დაასახელეთ სადისკუსიო თემა. იმსჯელეთ თქვენ მიერ შერჩეული სადისკუსიო თემის მოცემულ ტექსტთან შესაბამისობისა და აქტუალობის შესახებ.

24.2 A. დაასახელეთ ორი არგუმენტი დისკუსიის დროს წარმოქმნილი პოზიციის დასაცავად;
B. დაასახელეთ ორი არგუმენტი დისკუსიის დროს წარმოქმნილი პოზიციის უარსაყოფად.

(თითოეული არგუმენტი უნდა იყოს არსებითად დამოუკიდებელი საზრისის მატარებელი).

25. (8) გაანალიზეთ მოცემული წყაროები და უპასუხეთ კითხვებს:

წყარო N1

„ურთიერთდამოკიდებულება არის თანამედროვე სამყაროს მახასიათებელი: კერძოდ, ეკონომიკურ სფეროში, სხვადასხვა ფასს შორის, სხვადასხვა ინდუსტრიას შორის, სხვადასხვა ქვეყანას შორის; უფრო ფართო საზოგადოებაში, ეკონომიკურ, კულტურულ და საქველმოქმედო საქმიანობას შორის; საზოგადოების მოწყობაში - ეკონომიკურ და პოლიტიკურ მოწყობებს შორის, ეკონომიკურსა და პოლიტიკურ თავისუფლებებს შორის. საერთაშორისო ჭრილშიც, ეკონომიკური გარიგებები ეკვეთება პოლიტიკურ გარიგებებს. საერთაშორისო თავისუფალი ვაჭრობა ამკვიდრებს ერებს შორის ჰარმონიულ ურთიერთობებს, რომლებიც განსხვავდება კულტურითა და ინსტიტუციებით, ისევე როგორც თავისუფალი ვაჭრობა ქვეყნის შიგნით ამკვიდრებს ჰარმონიულ ურთიერთობებს ინდივიდებს შორის, რომლებიც ერთმანეთისგან რწმენით, განწყობებითა და ინტერესებით განსხვავდებიან. თავისუფალი ვაჭრობის მსოფლიოში, ისევე როგორც თავისუფალი ვაჭრობის მქონე ნებისმიერ ქვეყანაში, გარიგებები კერძო ერთეულებს შორის წარმოებს - ინდივიდებს, ბიზნეს საწარმოებს, საქველმოქმედო ორგანიზაციებს შორის. პირობები, რომლებითაც ნებისმიერი გარიგება ხორციელდება, შეთანხმებულია გარიგებაში მონაწილე ყველა მხარესთან. გარიგება ვერ შედგება, ვიდრე ყველა მხარეს არ ეცოდინება, რომ მოგებული დარჩება. შედეგად, მრავალი მხარის ინტერესების ჰარმონიზაცია ხდება. თანამშრომლობა და არა კონფლიქტი არის წესი.“

მილტონ ფრიდმანი „არჩევანის თავისუფლება“, 1980 წელი.

წყარო N2

„ჩვენს თაობას დაავიწყდა, რომ კერძო საკუთრებაზე დაფუძნებული წეს-წყობილება თავისუფლების ყველაზე მნიშვნელოვანი გარანტიაა. ეს კი ასეა მხოლოდ იმიტომ, რომ წარმოების საშუალებების გამგებლობა გადანაწილებულია უამრავ დამოუკიდებლად მოქმედ კონკურენტ ადამიანს შორის, რომელთაც შეუძლიათ თვითონვე გადაწყვიტონ, როგორ უნდა მოიქცნენ. როდესაც წარმოების საშუალებები მხოლოდ ერთ ხელშია მოქცეული, თუნდაც ეს იყოს „საზოგადოება“, როგორც ერთიანი მთლიანობა ან დიქტატორი, ვინც არ უნდა ახორციელებდეს ამ ზედამხედველობას, მას ჩვენზე სრული ძალაუფლება აქვს. ის, რასაც ეკონომიკური ძალაუფლება ეწოდება, შეიძლება ძალდატანების საშუალება იყოს კერძო პირების ხელშიც, მაგრამ ის ადამიანის მთელ ყოფაზე ვერასდროს გავრცელდება. მაგრამ მაშინ, როცა ეკონომიკური ძალაუფლება ცენტრალიზებულია, როგორც პოლიტიკური ძალაუფლების ერთგვარი იარაღი, ისეთი ხარისხის დამოკიდებულებას ამკვიდრებს, რომელიც მონობისგან ძნელად თუ გამოირჩევა.“

ფრიდრიხ ოგიუსტ ფონ ჰაიეკი „გზა ბატონყმობისკენ“, 1944 წელი.

წყარო N3

„კონკურენციის დადებითი შედეგების გამოყენებას ხელს არ უშლის გარკვეულ საკითხებში სახელმწიფოს ჩარევა. მაგალითად, სამუშაო საათების განსაზღვრა და ზოგიერთი სანიტარული ნორმის დადგენა, საყოფაცხოვრებო უზრუნველყოფის მრავალმხრივ მზარდი სისტემის დამკვიდრება, შესაძლებელია, სრულიად შეესატყვისებოდეს კონკურენციის წესების დაცვას. მაგრამ არის აგრეთვე ისეთი სფეროებიც, სადაც კონკურენტული წყობა განუხორციელებელია. მაგალითად, ტყის გაჩეხვის მავნე შედეგები ან საწარმოო გამონაბოლქვთან დაკავშირებული ფაქტორები მხოლოდ კერძო მესაკუთრის უფლებების განხილვით ვერ შემოიფარგლება. მაგრამ ის, რომ სახელისუფლებო მითითებები უნდა გამოვიყენოთ იქ, სადაც კონკურენცია სრულყოფილი ვერაა, სავსებით არ ამტკიცებს იმას, რომ ჩვენ უნდა ჩავახშოთ კონკურენცია იქ, სადაც შესაძლებელია მისი ამოქმედება. იმ პირობების შექმნა, რომლებიც კონკურენციას შესაძლებლობების ფარგლებში შედეგიანს გახდის - გაყალბებისა და თაღლითობისგან დაცვა, მონოპოლიების აღკვეთა - ის ამოცანებია, რომელთა გადაწყვეტა ქმნის ფართო და უეჭველ ასპარეზს სახელისუფლებო მოღვაწეობისთვის.“

ფრიდრიხ ოგიუსტ ფონ ჰაიეკი „გზა ბატონყმობისკენ“, 1944 წელი.

25.1 მილტონ ფრიდმანის ტექსტის მიხედვით:

- ა) პოლიტიკისა და ეკონომიკის სფეროები ერთმანეთისაგან გამიჯნული სფეროებია;
- ბ) ეკონომიკურ ურთიერთობებში გარიგება შეუძლებელია, თუ მხარეები ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან რწმენით, განწყობებითა და ინტერესებით;
- გ) საერთაშორისო ვაჭრობაში, სადაც სახელმწიფოების ეკონომიკური ინტერესები ერთმანეთს ეკვეთება, კონფლიქტი გარდაუვალია;
- დ) თავისუფალი ვაჭრობა ხელს უწყობს კოოპერაციას როგორც ქვეყნის შიგნით, აგრეთვე სხვადასხვა ქვეყანას შორისაც.

25.2 N2 წყაროს მიხედვით:

- ა) ცენტრალიზებული ეკონომიკური სისტემა პოლიტიკური ძალაუფლების იარაღია, რომელიც საფრთხეს უქმნის ადამიანის თავისუფლებას;
- ბ) ვინაიდან ეკონომიკური საქმიანობა რისკებთან არის დაკავშირებული, სჯობს ის სახელმწიფომ აკონტროლოს;
- გ) ვინაიდან ადამიანები თანაცხოვრობენ და ერთიანი მიზნისკენ მიისწრაფვიან, მნიშვნელობა არ აქვს ისინი ყველანი ინდივიდუალურად არიან ჩართულნი ეკონომიკურ საქმიანობაში, თუ ამას სახელმწიფო ახორციელებს;
- დ) იმისათვის, რომ ქვეყანაში დიქტატურა არ დამკვიდრდეს, საწარმოო საშუალებებს ცალკეული მოქალაქეების მაგივრად მთელი საზოგადოება, როგორც ერთობა, უნდა ფლობდეს.

25.3 N3 წყაროს მიხედვით:

- ა) სახელმწიფოს მთავარი ამოცანა კერძო მესაკუთრეების უფლებების დაცვაა, რათა უზრუნველყოს ეკონომიკის ზრდა;
- ბ) სრულყოფილი კონკურენციის დასამყარებლად სახელმწიფომ უნდა მოახერხოს საერთო საკუთრებაზე კონტროლის დამყარება;
- გ) სახელმწიფომ შესაძლებელია მოახდინოს ზოგიერთი ეკონომიკური საქმიანობის ნაწილობრივი კონტროლი ისე, რომ კონკურენციის წესები არ დაარღვიოს;
- დ) ისეთი პრობლემური საკითხები, როგორებიც არის ტყის გაჩეხვა ან საწარმოო გამონაბოლქვთან გამკლავება უფრო ეფექტიანად მოგვარებადია, თუკი ამაზე კერძო მესაკუთრეები იზრუნებენ.

- 25.4** N3 წყაროში ჰაიეკი კონკურენციის მნიშვნელობაზე საუბრობს. დაასახელეთ ორი დადებითი მოვლენა, რომლებიც ქვეყნის ეკონომიკაში კონკურენციის არსებობას ახლავს თან.
- 25.5** როგორ ფიქრობთ, რატომ შეიძლება ეკონომიკური ძალაუფლების ცენტრალიზაციამ გამოიწვიოს „მონობის“ მსგავსი დამოკიდებულებების დამკვიდრება?
- 25.6** რა ნეგატიური შედეგი შეიძლება დადგეს, თუკი სახელმწიფო საერთოდ არ დაარეგულირებს მოქალაქეთა ეკონომიკურ საქმიანობას?
- 25.7** საქართველოს უახლოესი ისტორიის გათვალისწინებით, რა პოლიტიკურ-ეკონომიკურ რისკებს უკავშირდება საერთაშორისო ვაჭრობა? განიხილეთ ამ რისკებთან გამკლავების ერთ-ერთი გზა.